

PETER HOLOZAN

peter.holozan@amebis.si

Amebis, d. o. o., Kamnik

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5850-4365>

DOI: https://doi.org/10.3986/9789610504320_04

Pot v pekel je tlakovana z dobrimi nameni: razmislek o spremembi pravil o začetnicah pri zemljepisnih imenih

---

Eden od vodil pri spremembah pravopisnih pravil mora biti tudi to, da se vprašamo, koliko bo ta sprememba uporabnikom poenostavila ali zagrenila življenje.

Začnemo lahko s tem, da se vprašamo, koliko težav imajo pisci z dosedanjimi pravili. Primerjali smo rezultate iz *Gigafide 2.0*, v kateri so predvsem lektorirana besedila, in iz *Janesa*, v katerem so predvsem nelektorirana besedila.

Če najprej pogledamo naselbinska imena, ki so se vedno pisala s samimi veliki začetnicami, vidimo, da pisci nimajo veliko težav pri zapisu, jih pa skoraj 9 % v *Janesu* piše *Škofja loka* namesto *Škofja Loka*.

Ime	Delež napačnih (<i>Gigafida 2.0</i>)	Delež napačnih (<i>Janes</i>)
<i>Škofja Loka</i>	0,63	8,95
<i>Nova Gorica</i>	0,31	3,32
<i>Ilirska Bistrica</i>	0,00	1,86
<i>Blejska Dobrava</i>	0,48	7,69

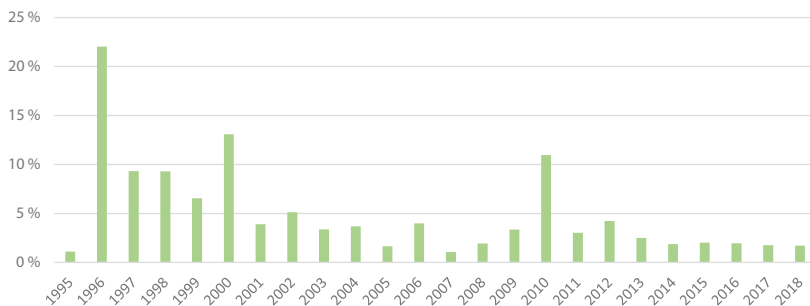
Preglednica 1: Delež napačnih zapisov neprve sestavine naselbinskih imen (v %)

Pri primerih, ki so se spremenili od zadnjih pravopisni reformi (1991 oz. 1981), vidimo, da je težav že več, kar pomeni, da se tudi po skoraj 30 letih ljudje še niso navadili na nova pravila. Celo v *Gigafidi 2.0* je *Sladki Vrh* v kar 23 % primerov napisan kot *Sladki vrh*.

Ime	Delež napačnih (Gigafida 2.0)	Delež napačnih (Janes)
<i>Kranjska Gora</i>	3,38	13,25
<i>Gornji Grad</i>	6,67	23,94
<i>Sladki Vrh</i>	23,28	28,57

Preglednica 2: Delež napačnih zapisov neprve sestavine naselbinskih imen (v %)

Na grafu se vidi, kako se je delež zapisa *Kranjska gora* pojavljal glede na leto objave:

Graf 1: Delež zapisa *Kranjska gora* glede na leto objave

Pri primerih, pri katerih se drugi del piše z malo začetnico, je v *Janesu* kar nekaj napak, vendar še vedno manj kot 9 %.

Ime	Delež napačnih (Gigafida 2.0)	Delež napačnih (Janes)
<i>Gorenja vas</i>	0,87	8,85
<i>Stari trg pri Ložu</i>	0,66	5,88

Preglednica 3: Delež napačnih zapisov neprve sestavine naselbinskih imen (v %)

Največ težav pa je pričakovano pri imenih, v katerih so male začetnice, ki niso *mesto, vas, naselje, selo* oz. *trg*, ampak so del nenaselbinskega zemljepisnega imena. Tukaj je veliko težav tudi v *Gigafidi 2.0*, torej v besedilih, ki bi načeloma morala biti lektorirana.

Ime	Delež napačnih (<i>Gigafida 2.0</i>)	Delež napačnih (<i>Janes</i>)
<i>Lenart v Slovenskih goricah</i>	13,68	25,00
<i>Šmartno pod Šmarno goro</i>	3,40	33,33

Preglednica 4: Delež napačnih zapisov neprve sestavine naselbinskih imen (v %)

Zanimivo je primerjati rezultate pri nenaselbinskih imenih. V *Gigafidi 2.0* je problematična predvsem *Črna gora* (ampak še vedno je v 95 % primerov zapisana pravilno glede na trenutni pravopis!).

Ime	Delež napačnih (<i>Gigafida 2.0</i>)	Delež napačnih (<i>Janes</i>)
<i>Silicijeva dolina</i>	0,00	3,33
<i>Veliki kanjon</i>	1,60	40,00
<i>Črna gora</i>	5,04	33,64

Preglednica 5: Delež napačnih zapisov neprve sestavine nenaselbinskih imen

Glede na število težav bi torej težko rekli, da je to res tako pereč problem, ki zahteva spremembo pravil, kvečjemu bi bilo treba poudariti, da se v primerih, ko kot del naselbinskega imena nastopa nenaselbinsko ime, lahko pojavijo tudi dodatne male začetnice.

Pomemben je tudi rezultat, da se še po 30 letih vidi razlika, pri katerih imenih se je pravilo nazadnje spremenilo. To nam pove, da se pravopisna pravila le počasi uveljavljajo med ljudmi. Večina piscev se pisanja pač nauči v šoli in potem tako piše ne glede na to, kako se vmes pravila spreminjajo.

Zato je pri predlagani spremembi (še posebej pri koreniti spremembi zapisa vseh lastnih imen) velika nevarnost, da se bo velik del piscev tej spremembi uprl in pisal po starem, kar bo namesto želene poenostavitve prineslo samo negotovost pri večini piscev. Zavedati se tudi moramo, da se ljudje učimo pravopisnih pravil predvsem iz rabe, torej pri vseh, ki smo že končali šolanje, predvsem iz branja. Če torej gremo na korenito spremembo, bomo v

vseh starih knjigah brali po starem, tudi prometnih znakov zlepa ne bomo zamenjali, kar pomeni, da še precej dolgo ne bomo večinsko brali po novem.

Pri tem je nevarnost še, da se nam zgodi podobno kot Nemcem pri njihovi zadnji pravopisni reformi, ko se je velik del založb in časopisov odločil, da ne bodo pisali po novem, tako da so po novem pisali predvsem v šolah, končni rezultat pa je bil, da so reformo precej omilili, vmes pa je bilo precej let zmede (in vsi tisti, ki so imeli to smolo, da so bili v vmesnem času vključeni v šolanje, so se morali potem naučiti nazaj še starih pravil, potem ko so jih nekaj let pridno učili nova).

In ne nazadnje je treba imeti v mislih še čisto praktični vidik, *Novo mesto* je eno večjih mest v Sloveniji in je torej veliko podjetij in organizacij, ki imajo *Novo mesto* za del svojega imena. Vsa ta imena bi bilo torej treba spremeniti (in če pomislite, da so nekateri imeli težave s Fursom že zaradi presledkov za pikami v *d. o. o.*, si ni težko predstavljati, da se bo kdo vtaknil tudi v začetnico). To pomeni zamenjavo vseh obrazcev, žigov, uradnih imen podjetij (sprememba statuta, v katerem je ime zapisano, ni poceni). Če pa tega ne spreminjamo, bomo s starim zapisom vzporedno vztrajali še naslednjih 30 ali več let (pri prejšnji spremembi smo imeli srečo, da se je lepo ujela s spremembo na ravni cele države, zaradi katere smo že tako spremenili vse naslove in na novo registrirali vsa podjetja).

Ta zadnja težava se bo še stopnjevala, če gremo v spremembo vseh lastnih imen, kar bo pomenilo preimenovanje velikega dela večbesednih imen organizacij, društev ipd.

Če že iščemo, kako poenostaviti stvari, bi bilo prej mogoče razmisliti o poenotenju predlogov pri naselbinskih imenih (*v/na*), ker to pa je nekaj, kar se je treba naučiti za vsako od 6000 naselij v Sloveniji.

1 Viri

Gigaŕida 2.0 = Gigaŕida 2.0: Korpus pisne standardne slovenščine <<https://viri.cjvt.si/gigaŕida/>>

Janes = Janes: Korpus besedil s slovenskih družbenih omrežij Janes v1.0 <https://www.clarin.si/noske/run.cgi/corp_info?corpname=janes>

Slovenski pravopis 2001 = *Slovenski pravopis*, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU.